

Tillfällig föräldrapenning i samband med att ett barn har avlidit, m.m.

Förord

Denna promemoria har tagits fram av en arbetsgrupp som har inrättats inom Socialdepartementet (Socialförsäkringsenheten). Arbetsgruppen har haft till uppgift att utarbeta förslag till bestämmelser som ger föräldrar rätt till ersättning i form av tillfällig föräldrapenning i samband med att ett barn har avlidit. Arbetsgruppen har även haft till uppgift att föreslå en ändring i reglerna för rätten till sjukpenning m.m. i de fall det kan anses oskäligt för en arbetslös försäkrad att uppfylla de villkor som ställs på honom eller henne för att erhålla ersättning.

Förslaget i frågan om tillfällig föräldrapenning i samband med att ett barn har avlidit har regeringen aviserat i 2010 års ekonomiska vårproposition (prop. 2009/10:100).

Riksdagen har beslutat att anta regeringens förslag till socialförsäkringsbalk och förslag till lag om införande av socialförsäkringsbalken (prop. 2008/09:200, prop. 2009/10:69, bet. 2009/10:SfU11, rskr. 2009/10:194). Socialförsäkringsbalken (2010:110) ersätter bl.a. lagen (1962:381) om allmän försäkring och träder i kraft den 1 januari 2011.

Förord

Arbetsgruppens förslag avses gälla från och med den 1 januari 2011. För att beskriva den nuvarande tillämpningen utgår arbetsgruppens förslag, vad avser ändringarna som bland annat rör rätten till sjukpenning, både från de nuvarande regler som gäller på området enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring samt från bestämmelser i socialförsäkringsbalken. De lagändringar som föreslås i denna promemoria görs dock endast i socialförsäkringsbalken.

Stockholm den 8 juli 2010

Tony Malmborg
Departementsråd

Promemorians huvudsakliga innehåll

I promemorian föreslås att ersättning i form av tillfällig föräldrapenning ska kunna betalas ut till föräldrar i samband med att ett barn som inte har fyllt 18 år har avlidit. Denna förmån kan betalas ut under högst 10 dagar till var och en av föräldrarna. Till följd av detta förslag lämnas ett förslag om en ändring i föräldraledighetslagen (1995:584).

I promemorian lämnas även förslag om att en arbetslös försäkrad, om det skulle framstå som oskäligt att begära av denne att anmälan ska göras till Arbetsförmedlingen m.m., ändå ska kunna få ersättning i form av t.ex. sjukpenning.

Förslagen innebär ändringar i 11, 13, 26–28 och 47 kap. socialförsäkringsbalken (2010:110) samt i 8 § föräldraledighetslagen.

Bestämmelserna föreslås träda i kraft den 1 januari 2011.

Innehåll

Förord	3
Promemorians huvudsakliga innehåll	5
1 Lagtext.....	9
1.1 Förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken	9
1.2 Förslag till lag om ändring i lagen (2010:000) om ändring i föräldraledighetslagen (1995:584)	17
2 Utökad rätt till tillfällig föräldrapenning.....	19
Förslag om tillfällig föräldrapenning i samband med att ett barn har avlidit	20
3 Sjukpenning m.m. för arbetslösa	25
Förslag om undantag från kravet att vara anmäld hos Arbetsförmedlingen m.m. för att ha rätt till ersättning	28
4 Författningskommentar	33
4.1 Förslaget till lag om ändring i socialförsäkringsbalken	33
4.2 Förslaget till lag om ändring i lagen (2010:000) om ändring i föräldraledighetslagen (1995:584)	37
4.3 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser	37

1 Lagtext

1.1 Förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken

Härigenom föreskrivs i fråga om socialförsäkringsbalken
dels att 11 kap. 2, 10 och 12 §§, 13 kap. 1, 2 och 36 §§, 26 kap. 22 §, 28 kap. 5 och 6 §§ samt 47 kap. 15 § ska ha följande lydelse,
dels att det i balken ska införas fyra nya paragrafer, 13 kap. 2 a, 31 e och 31 f §§ samt 27 kap. 11 a §,
dels att det närmast före nya 13 kap. 31 e § ska införas en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

11 kap. 2 §

Föräldrapenningsförmåner lämnas i följande former:

1. föräldrapenning för vård av barn med anledning av barns födelse eller vid adoption av barn (12 kap.), och
 2. tillfällig föräldrapenning i särskilda situationer när någon avstår från förvärvsarbete för att vårda barn (13 kap.).
2. tillfällig föräldrapenning i särskilda situationer när någon avstår från förvärvsarbete för att vårda barn *eller i samband med att ett barn har avlidit* (13 kap.).

10 §

Föräldrapenningsförmåner får inte lämnas till båda föräldrarna för samma barn och tid i annat fall än som anges i 12 kap. 6 och 7 §§ samt 13 kap. 10, 11, 13, 26 och 30 §§. För tillfällig föräldrapenning gäller även 13 kap. 3 §.

Tillfällig föräldrapenning enligt 13 kap. 31 e § får lämnas till flera föräldrar för samma barn och tid.

12 §

Föräldrapenningsförmåner får inte lämnas för tid innan anmälan gjorts till Försäkringskassan. Detta gäller dock inte om det har funnits hinder för en sådan anmälan eller det finns särskilda skäl för att förmånen ändå bör lämnas.

Föräldrapenningsförmåner får inte lämnas för tid innan anmälan gjorts till Försäkringskassan. Detta gäller dock inte om det har funnits hinder för en sådan anmälan eller det finns särskilda skäl för att förmånen ändå bör lämnas. *Vidare gäller inte detta i fråga om sådan tillfällig föräldrapenning som avses i 13 kap. 31 e §.*

13 kap.

1 §

I detta kapitel finns allmänna bestämmelser om rätten till tillfällig föräldrapenning i 2–9 §§.

Vidare finns bestämmelser om

- tillfällig föräldrapenning vid barns födelse eller adoption i 10–15 §§,
- vård av barn som inte har fyllt 12 år i 16–21 §§,
- vård av barn som har fyllt 12 år i 22–25 §§,
- vård av barn som omfattas av lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade i 26–29 §§,
- vård av allvarligt sjukt barn i 30 och 31 §§,

– utvidgad rätt till tillfällig föräldrapenning vid förälders sjukdom eller smitta i 31 a–31 d §§,

– *tillfällig föräldrapenning i samband med att ett barn har avlidit i 31 e–f §§,*

– beräkning av antalet dagar med rätt till tillfällig föräldrapenning i 32 §, och

– beräkning av tillfällig föräldrapenning i 33–38 §§.

2 §

Rätt till tillfällig föräldrapenning har en försäkrad förälder som avstår från att utföra förvärvsarbete i samband med ett barns födelse eller behov av vård.

Rätt till tillfällig föräldrapenning har en försäkrad förälder som avstår från att utföra förvärvsarbete i samband med ett barns födelse eller behov av vård, *eller i samband med att ett barn har avlidit.*

Tillfällig föräldrapenning lämnas i de fall och under de närmare förutsättningar som anges i detta kapitel.

2 a §

Särskilda bestämmelser om rätt till tillfällig föräldrapenning när denna förmån lämnas till en försäkrad som är arbetslös finns i 36 § 2.

Tillfällig föräldrapenning i samband med att ett barn har avlidit

31 e §

Föräldrar till ett barn som inte har fyllt 18 år har rätt till tillfällig föräldrapenning när de avstår från att utföra förvärvs-

arbete i samband med att barnet har avlidit.

31 f §

Tillfällig föräldrapenning enligt 31 e § lämnas under högst 10 dagar per förälder och barn. Förmånen lämnas tidigast från och med dagen efter den då barnet har avlidit och senast för den dag som infaller 30 dagar efter den dag då barnet har avlidit.

36 §¹

Hel tillfällig föräldrapenning ska för dag motsvara kvoten mellan beräkningsunderlaget och 365, varvid beloppet avrundas till närmaste hela krontal och 50 öre avrundas uppåt

1. när den försäkrade ska få tillfällig föräldrapenning för tid då annars graviditetspenning, föräldrapenning eller rehabiliteringspenning skulle ha lämnats, och

2. när den försäkrade är arbetslös och söker arbete i enlighet med 28 kap. 6 § första stycket 1.

2. när den försäkrade är arbetslös och anmäld som arbetssökande hos den offentliga arbetsförmedlingen samt är beredd att ta ett erbjudet arbete i en omfattning som svarar mot den bestämda sjukpenninggrundande inkomsten. Om det som nu föreskrivits skulle framstå som oskäligt, får dock kalenderdagsberäknad tillfällig föräldrapenning ändå lämnas.

¹ Senaste lydelse 2010:423.

26 kap.

22 §

För en försäkrad som avses i 28 kap. 6 § första stycket 1 eller 2, och som under studieuppehåll mellan vår- och hösttermin inte får studiesociala förmåner för studier som avses i 11 §, gäller vid sjukdom det som anges i andra stycket.

För en försäkrad som avses i 28 kap. 6 § första stycket 1 eller 2, *eller i den paragrafens tredje stycke*, och som under studieuppehåll mellan vår- och hösttermin inte får studiesociala förmåner för studier som avses i 11 §, gäller vid sjukdom det som anges i andra stycket.

Under studieuppehållet ska sjukpenning beräknas på den sjukpenninggrundande inkomst som följer av 4–7, 9 och 10 §§ om sjukpenningen då blir högre än sjukpenning beräknad på den sjukpenninggrundande inkomsten enligt 19 §.

27 kap.

11 a §

Särskilda bestämmelser om rätt till sjukpenning under de första 14 dagarna i en sjukperiod när denna förmån lämnas till en försäkrad som är helt eller delvis arbetslös finns i 28 kap. 6 § tredje stycket.

28 kap.

5 §

Sjukpenning ska arbetstidsberäknas

1. under de första 14 dagarna i en sjukperiod enligt 27 kap. 10 och 11 §§,

1. under de första 14 dagarna i en sjukperiod enligt 27 kap. 10 och 11 §§, *om inte annat följer av 6 § tredje stycket,*

2. under studietid som avses i 27 kap. 12 §,

3. under tid med periodiskt ekonomiskt understöd som avses i 27 kap. 13 §,

4. under deltagande i arbetsmarknadspolitiskt program som avses i

27 kap. 14 §,

5. under behandling eller rehabilitering som avses i 27 kap. 15 §, och

6. under pliktjänstgöring som avses i 27 kap. 16 §.

Det som föreskrivs i första stycket gäller endast till den del sjukpenningen motsvarar sjukpenninggrundande inkomst av anställning. Om den försäkrade har inkomst även av annat förvärvsarbete, ska sjukpenningen kalenderdagsberäknas i den delen.

6 §

Sjukpenning ska alltid kalenderdagsberäknas när den försäkrade

1. är helt eller delvis arbetslös *och anmäld som arbetslös, om inte annat följer arbetsförmedlingen samt är beredd att ta ett erbjudet arbete i en omfattning som svarar mot den bestämda sjukpenninggrundande inkomsten,*

2. får sjukpenning för tid då han eller hon annars skulle ha fått graviditetspenning, föräldrapenning eller rehabiliteringspenning, eller

3. är egenföretagare och har en sjukpenninggrundande inkomst som består av endast inkomst av annat förvärvsarbete.

Om sjukpenning till en familjehemsförälder ska beräknas på grundval av en sjukpenninggrundande inkomst som omfattar ersättning för vården, ska sjukpenning som motsvarar denna ersättning kalenderdagsberäknas.

För en försäkrad som avses i första stycket 1 lämnas kalenderdagsberäknad sjukpenning under de första 14 dagarna i en

sjukperiod endast om den försäkrade är anmäld som arbetsökande hos den offentliga arbetsförmedlingen samt är beredd att ta ett erbjudet arbete i en omfattning som svarar mot den bestämda sjukpenninggrundande inkomsten. Om det som nu föreskrivits skulle framstå som oskäligt, får dock kalenderdagsberäknad sjukpenning ändå lämnas under de första 14 dagarna i sjukperioden.

47 kap.

15 §

Närståendepenning ska arbetstidsberäknas enligt 28 kap. 12-18 §§ för hela den tid som förmånen avser när ersättning lämnas på grundval av sjukpenninggrundande inkomst av anställning. Detta gäller dock inte i fall som avses i 6 § samma kapitel, då närståendepenning i stället ska kalenderdagsberäknas enligt 10 och 11 §§ i det kapitlet.

Närståendepenning ska arbetstidsberäknas enligt 28 kap. 12-18 §§ för hela den tid som förmånen avser när ersättning lämnas på grundval av sjukpenninggrundande inkomst av anställning. Detta gäller dock inte i fall som avses i 6 § samma kapitel, då närståendepenning i stället ska kalenderdagsberäknas enligt 10 och 11 §§ i det kapitlet. *Vad som föreskrivs i 28 kap. 6 § tredje stycket om när kalenderdagsberäknad sjukpenning lämnas till en arbetslös försäkrad under de första 14 dagarna i en sjukperiod, tillämpas i fråga om närståendepenning för hela den tid som förmånen avser.*

1.2 Förslag till lag om ändring i lagen (2010:000) om ändring i föräldraledighetslagen (1995:584)

Härigenom föreskrivs att 8 § föräldraledighetslagen (1995:584) i stället för dess lydelse enligt lagen (2010:000) om ändring i nämnda lag ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt prop. Föreslagen lydelse
2009/10:222

8 §²

En arbetstagare har rätt till ledighet under den tid då han eller hon

1. får tillfällig föräldrapenning enligt 13 kap. socialförsäkringsbalken,

2. skulle ha haft rätt till tillfällig föräldrapenning enligt 13 kap. 10–31 §§ samma balk, om arbetstagaren inte omfattats av bestämmelserna i 37 kap. 3 § balken, eller

3. skulle ha haft rätt till tillfällig föräldrapenning enligt 13 kap. 8 eller 9 § samma balk, om barnets förälder inte omfattats av bestämmelserna i 37 kap. 3 § balken.

En förälder som behöver vårda sitt barn när den ordinarie vårdaren blivit sjuk eller smittad har rätt till ledighet även om föräldern inte har rätt till tillfällig föräldrapenning på grund av att

1. barnet är yngre än 240 dagar, eller

² Senaste lydelse 2009:1051.

2. barnet är yngre än 240 dagar och föräldern omfattas av bestämmelserna i 37 kap. 3 § socialförsäkringsbalken.

2 Utökad rätt till tillfällig föräldrapenning

Bakgrund

En grundläggande förutsättning för att en förälder ska kunna få tillfällig föräldrapenning är att denne har behövt avstå från förvärvsarbete för vård av barn t.ex. när barnet eller barnets ordinarie vårdare är sjuk. Den förälder som inte skulle ha förvärvsarbetat när han eller hon i stället vårdar barn har som regel inte rätt till ersättning. Förmånen får anses fungera väl utifrån hit-tillsvarande principer. Eftersom det inom föräldraförsäkringen i dag inte finns möjligheter för en förälder att uppbära någon ersättning när han eller hon inte vårdar barn (med undantag för vissa situationer) kan en förälder som t.ex. har vårdat ett sjukt barn som sedermera avlider, bli helt utan ersättning från den ena dagen till den andra. Det finns därför i vissa fall ett behov av ett särskilt ekonomiskt stöd från samhället till föräldrar i samband med att ett barn har avlidit.

Gällande regler för tillfällig föräldrapenning

De grundläggande villkoren för rätt till tillfällig föräldrapenning vid vård av ett sjukt barn är att föräldern behöver avstå från förvärvsarbete för vård av barnet. Rätt till tillfällig föräldrapenning föreligger inte för lediga dagar eller dagar med semester.

Tillfällig föräldrapenning kan betalas ut under högst 60 dagar per barn och år vid bland annat barns sjukdom eller smitta eller vid ordinarie vårdarens sjukdom eller smitta. När de 60 dagarna är uttagna kan ersättning betalas ut under ytterligare 60 dagar per barn och år, men då endast vid barns sjukdom.

Tillfällig föräldrapenning kan betalas ut under ett obegränsat antal dagar för ett allvarligt sjukt barn.

Förslag om tillfällig föräldrapenning i samband med att ett barn har avlidit

Arbetsgruppens förslag: Tillfällig föräldrapenning ska kunna betalas ut under högst 10 dagar per förälder och barn i samband med att ett barn som är under 18 år har avlidit. Ersättningen kan tas ut tidigast från och med dagen efter den då barnet har avlidit och senast för den dag som infaller 30 dagar efter den dag då barnet har avlidit. Ersättningen kan inte lämnas under samma tid som föräldern förvärvsarbetar. Ersättningen kan tas ut av flera föräldrar samtidigt. Föräldern ska inte behöva göra anmälan till Försäkringskassan för att få ersättning. Förslaget innebär även vissa följdändringar i socialförsäkringsbalken.

En arbetstagare ska ha rätt till ledighet under den tid då han eller hon skulle ha haft rätt till tillfällig föräldrapenning i samband med att ett barn har avlidit, om han eller hon inte omfattats av bestämmelserna i 37 kap. 3 § socialförsäkringsbalken. Bestämmelserna förs in som en följdändring i 8 § föräldraledighetslagen (1995:584).

Bestämmelserna ska träda ikraft den 1 januari 2011.

Skälen för arbetsgruppens förslag: Med förälder avses i det följande den personkrets som anges i 11 kap. 4 och 5 §§ socialförsäkringsbalken.

Att förlora ett barn är en av de svåraste situationer som en förälder kan drabbas av. Det är därför särskilt viktigt att ha en väl utbyggd socialförsäkring för dessa föräldrar. När ett barn avlider i samband med födseln finns det enligt gällande bestämmelser en möjlighet för modern att uppbära föräldrapenning till och med den tjugonionde dagen efter förlossningsdagen. Det finns också möjlighet för en pappa att ta ut 10 dagar inom den tillfälliga föräldrapenningen i samband med ett barns födelse. De senare dagarna brukar kallas pappadagar men kan – om vissa förutsättningar är uppfyllda - även användas av en annan person än fadern till barnet. När ett äldre barn avlider finns det däremot inte någon ersättning inom föräldraförsäkringen som kan utges till föräldrarna. Visserligen har de flesta föräldrar rätt till sjuklön eller sjukpenning när de är förhindrade att utföra förvärvsarbete pga. den krisreaktion som de kan drabbas av, men rätten till sjukpenning är inte en generell rätt, även om det finns ett läkarutlåtande som styrker sjukdomstillståndet.

Av Socialstyrelsens Försäkringsmedicinska beslutsstöd framgår att sjukskrivning rekommenderas under 2 – 4 veckor vid krisreaktion, men för att rätt till sjukpenning ska föreligga gäller bl.a. också att föräldern skulle ha varit förvärvsarbetande om denne inte varit sjuk. Det är enligt arbetsgruppen inte rimligt att föräldrar ska känna sig otrygga med stödet från samhället när ett barn avlider. Det är därför mycket angeläget att föräldrar som drabbas av att mista ett barn, ska omfattas av en särskild rätt till ersättning från socialförsäkringen. Föräldrar som är arbetstagare får därmed också rätt till ledighet från sin anställning enligt föräldraledighetslagen (1995:584). Någon individuell prövning av om sjukdom och arbetsoförmåga föreligger ska i dessa särskilda fall således inte behöva göras.

Det är endast ett fåtal barn som avlider före 18 års ålder, men för deras föräldrar är frågan om en väl fungerande socialförsäkring mycket angelägen. Mot denna bakgrund föreslår arbetsgruppen att en ny bestämmelse införs inom ramen för reglerna för den tillfälliga föräldrapenningen. Bestämmelsen innebär att föräldrar till ett barn som inte har fyllt 18 år har rätt till tillfällig

föräldrapenning när de avstår från att förvärvsarbeta i samband med att barnet har avlidit. Ersättningen ska kunna lämnas under högst 10 dagar per förälder och barn. Dagarna ska tas ut inom 30 dagar räknat från dagen efter den då barnet har avlidit och överensstämmer därmed med Socialstyrelsens Försäkringsmedicinska beslutsstöd om sjukskrivning vid krisreaktion som nämnts ovan. Förslaget möter ett behov som tidigare inte tillgodosetts inom föräldraförsäkringen, dvs. att underlätta för de föräldrar som mister ett barn.

Syftet med förslaget är att underlätta för föräldrar som förlorar ett barn. Det är inte rimligt att föräldrar då ska behöva befatta sig med någon särskild administration i form av t.ex. anmälan till Försäkringskassan som normalt krävs för att få ersättning. Försäkringskassan bör därför på eget initiativ meddela föräldern möjligheten att kunna få ersättning enligt den nya bestämmelsen. Detta kan ske exempelvis efter det att Skatteverket har aviserat dödsfallet till Försäkringskassan. För att kunna handlägga ärendet måste emellertid Försäkringskassan infordra en ansökan om ersättning från föräldern enligt huvudregeln i 110 kap. 4 § socialförsäkringsbalken. Med tanke på att de ärenden som förslaget avser är av mycket känslig karaktär, både för den enskilde och Försäkringskassans handläggare, förutsätter arbetsgruppen att Försäkringskassan utarbetar fungerande rutiner för en för dessa ärenden lämplig hantering. Arbetsgruppen utgår vidare från att Försäkringskassan kommer att informera personal inom vården som kan komma i kontakt med föräldrar som har förlorat ett barn.

I prop. 2009/10:222, Följdändringar med anledning av införandet av socialförsäkringsbalken, har regeringen lämnat ett antal förslag till följdändringar i lagstiftning utanför socialförsäkringsområdet med anledning av införandet av socialförsäkringsbalken. Denna balk träder i kraft den 1 januari 2011. I propositionen lämnas bl.a. förslag till följdändringar i 8 § föräldraledighetslagen (1995:584). När nu arbetsgruppen i denna promemoria föreslår nya bestämmelser om rätt till tillfällig föräldrapenning i samband med att ett barn har avlidit finns ett behov av en ytterligare

följändring i 8 § föräldraledighetslagen. Arbetsgruppen föreslår att en arbetstagare ska ha rätt till ledighet under den tid då han eller hon skulle ha haft rätt till tillfällig föräldrapenning i samband med att ett barn har avlidit, om arbetstagaren inte omfattats av bestämmelserna i 37 kap. 3 § socialförsäkringsbalken (vilka reglerar rätten för försäkrade att under vissa förutsättningar förvärvsarbeta med bibehållen sjukersättning). Bestämmelserna bör träda i kraft samtidigt som socialförsäkringsbalken träder i kraft, således den 1 januari 2011.

Ekonomiska konsekvenser

Arbetsgruppen gör bedömningen att de ekonomiska konsekvenserna till följd av förslaget är begränsade och ryms inom ramen för de medel som ingår i utgiftsområde 12, Ekonomisk trygghet för familjer och barn.

Konsekvenser för berörda myndigheter och de allmänna förvaltningsdomstolarna

Arbetsgruppen bedömer att förslaget kommer att medföra en viss ökad administrationskostnad hos Försäkringskassan, vilken kan hanteras inom befintliga ramar.

Med hänsyn tagen till förslagets utformning gör arbetsgruppen bedömningen att förslaget inte kommer att medföra några ekonomiska konsekvenser för domstolarnas administration.

3 Sjukpenning m.m. för arbetslösa

Gällande regler

Reglerna om sjukpenning finns i lagen (1962:381) om allmän försäkring. Från och med den 1 juli 2008 gäller en rehabiliteringskedja med fasta tidpunkter för prövning av arbetsförmågan. Under de första 90 dagarna i en sjukperiod ska Försäkringskassan bedöma om den försäkrade har förmåga att klara sitt vanliga arbete eller annat lämpligt arbete som arbetsgivaren tillfälligt erbjuder. Från och med dag 91 i en sjukperiod innebär prövningen av rätten till sjukpenning att Försäkringskassan även ska beakta om den försäkrade kan utföra något annat arbete hos arbetsgivaren. Om Försäkringskassan begär det ska den försäkrade då lämna ett utlåtande från sin arbetsgivare. Från och med den 181:a dagen i en sjukperiod ska dessutom bedömas om den försäkrade kan försörja sig själv genom förvärvsarbete på den reguljära arbetsmarknaden i övrigt eller genom annat lämpligt arbete som är tillgängligt för den försäkrade. En sådan förmåga ska dock inte beaktas om det finns särskilda skäl mot det eller om det i annat fall kan anses oskäligt.

De nya reglerna innebär vidare att sjukpenning med ersättningsnivån 80 procent i regel endast ska utbetalas under 364 dagar inom en ramtid av 450 dagar. Personer som fått sjukpenning med ersättningsnivån 80 procent under maximalt antal

dagar kan efter skriftlig ansökan beviljas förlängd sjukpenning. Förlängd sjukpenning betalas ut med ersättningsnivån 75 procent, under som regel högst 550 dagar.

Den slutliga ersättningens storlek i varje enskilt ersättningsfall påverkas dock även av reglerna om hur sjukpenning beräknas.

Tim-/dagberäknad sjukpenning ges som regel ut för de första 14 dagarna i sjukperioder där sjuklön inte är aktuell. Ersättningen beräknas på den del av den sjukpenninggrundande inkomsten (SGI) som helt eller delvis grundas på inkomst av anställning och bygger på att en årlig arbetstid beräknas för den försäkrade. Denna årliga arbetstid är den ordinarie tid under vilken den försäkrade beräknas utföra förvärvsarbete mätt i timmar per år. Den årliga arbetstiden kan också schablonberäknas och anges i dagar. Timberäknad sjukpenning utges till dem som förlorar lön per timme och utgörs av den sjukpenninggrundande inkomsten delad med årsarbetstiden i timmar. Dagberäknad sjukpenning utgörs av den sjukpenninggrundande inkomsten delad med årsarbetstiden i dagar. Ersättningen utges enbart för de dagar då den försäkrade avstår från förvärvsarbete. Tim-/dagberäknad ersättning beräknas, förutom för sjukpenning under de första 14 dagarna i sjukfallen, även för tid när t.ex. tillfällig föräldrapenning, närståendepenning och när sjukpenning beräknad på s.k. studietids-SGI lämnas. Som en gemensam benämning för tim-/dagberäknad sjukpenning har i 28 kap. 2 och 3 §§ socialförsäkringsbalken (2010:110) införts benämningen arbetstidsberäknad sjukpenning.

Kalenderdagsberäknad sjukpenning utgörs av den sjukpenninggrundande inkomsten delad med 365. Kalenderdagsberäknad sjukpenning betalas för anställda som regel ut från och med den femtonde dagen i en sjukperiod. Detta medför att försäkrade som omfattas av lagen om sjuklön (1991:1047) får kalenderdagsberäknad sjukpenning om de fortfarande är arbetsoförmögna på grund av sjukdom när sjuklöneperioden löpt ut. Kalenderdagsberäknad sjukpenning betalas ut för alla dagar i veckan, oavsett om den försäkrade skulle ha arbetat eller inte. Till den som har

en SGI av annat förvärvsarbete än anställning (egenföretagare), och som inte valt karenstid, utges kalenderdagsberäknad sjukpenning från ersättningsperiodens början, med undantag för den grundläggande karenstiden om sju dagar.

I vissa fall betalas kalenderdagsberäknad sjukpenning ut även under de första 14 dagarna i en sjukperiod. Detta gäller t.ex. försäkrade som är helt eller delvis arbetslösa och anmälda som arbetssökande hos den offentliga arbetsförmedlingen samt är beredda att anta ett erbjudet arbete i en omfattning som svarar mot den bestämda sjukpenninggrundande inkomsten. Det gäller också för den som skulle ha fått föräldrapenning, havandeskapspenning eller rehabiliteringspenning om denne inte blivit sjuk. I den fortsatta redovisningen kommer det av redaktionella skäl endast att anges "anmäla sig hos Arbetsförmedlingen m.m.". Denna formulering avser dock lagtextens fullständiga formulering "helt eller delvis arbetslös och anmäld som arbetssökande hos den offentliga arbetsförmedlingen samt är beredd att ta ett erbjudet arbete i en omfattning som svarar mot den bestämda sjukpenninggrundande inkomsten".

Förslag om undantag från kravet att vara anmäld hos Arbetsförmedlingen m.m. för att ha rätt till ersättning

Arbetsgruppens förslag: Sjukpenning ska kunna lämnas under de första 14 dagarna i en sjukperiod om det skulle framstå som oskäligt att begära att den försäkrade ska anmäla sig som arbetssökande hos den offentliga arbetsförmedlingen samt vara beredd att ta ett erbjudet arbete i en omfattning som svarar mot den bestämda sjukpenninggrundande inkomsten. Förslaget innebär även följdändringar i reglerna för tillfällig föräldrapenning och närståendepenning.

Arbetsgruppen föreslår även ett förtydligande i form av att de krav som ställs på en arbetslös försäkrad vad gäller rätt till ersättning ska avse de första 14 dagarna i en sjukperiod.

Bestämmelserna ska träda i kraft den 1 januari 2011.

Skälen för arbetsgruppens förslag: Enligt 3 kap. 10 § lagen (1962:381) om allmän försäkring, förkortad AFL, utges sjukpenning för de första 14 dagarna i en sjukperiod endast under förutsättning att den försäkrade skulle ha förvärvsarbetat om han eller hon inte hade varit sjuk. I 3 kap. 10 c § AFL finns undantag från denna huvudregel. Av undantagsregeln framgår att sjukpenning ska kunna utges för de första 14 dagarna för den som är helt eller delvis arbetslös och anmäld som arbetssökande hos den offentliga arbetsförmedlingen samt är beredd att anta ett erbjudet arbete i en omfattning som svarar mot den fastställda sjukpenninggrundande inkomsten eller för den som skulle ha uppburit havandeskapspenning, föräldrapenning eller rehabiliteringspenning. I förarbetena till lagen (prop. 1986/87:69 s. 37 – 38) anges att den ersättning som uppbärs i dessa situationer träder istället för arbetsinkomst och att detta motiverar att sjukpenning utbetalas vid sjukdom som sätter ned arbetsförmågan, samtidigt som ersättningen ska kalenderdagsberäknas eftersom det kan vara svårt att avgöra hur han eller hon skulle ha arbetat då den försäkrade inte arbetade vid sjukdomsfallet.

Av ett avgörande i Regeringsrätten (RÅ 2006 ref. 54) framgår att ordalydelsen i bestämmelserna i 3 kap. 10 c § AFL inte ger utrymme för att utvidga tillämpningsområdet till att omfatta en försäkrad som t.ex. på grund av sjukdom varit förhindrad att göra anmälan till Arbetsförmedlingen. För att sjukpenning ska kunna utges under de första 14 dagarna krävs därför att den försäkrade ska vara anmäld som arbetssökande hos Arbetsförmedlingen.

Arbetsgruppen anser att det i vissa olika situationer är oskäligt att begära att en försäkrad, som på grund av t.ex. egen sjukdom eller på grund av att ett barn eller en närstående insjuknat, ska anmäla sig hos Arbetsförmedlingen m.m. för att rätt till sjukpenning m.fl. dagersättningar ska föreligga. Det bör därför i sådana situationer kunna göras undantag från regeln om anmälningsplikt till Arbetsförmedlingen m.m. om det kan antas att den försäkrade, i det fall t.ex. sjukdom inte hade inträffat, skulle ha gjort en sådan anmälan.

Arbetsgruppen har valt att ange sjukdom som exempel på när det bör kunna anses som oskäligt att i vissa fall begära att den försäkrade ska göra anmälan till Arbetsförmedlingen m.m. Givetvis är detta exempel inte uttömmande utan även andra situationer bör kunna vara aktuella. Som ledning anser arbetsgruppen att rättegångsbalkens (1942:740), förkortad RB, regler om laga förfall, och den praxis som utvecklats, bör vara vägledande vid bedömningen av om det kan anses vara oskäligt att begära att den försäkrade ska göra anmälan till Arbetsförmedlingen m.m. Av 32 kap. 8 § RB följer sammanfattningsvis att laga förfall kan anses föreligga då någon genom avbrott i allmänna samfärdseln, sjukdom eller annan omständighet, som han eller hon inte bort förutse eller att det av annat skäl finns en giltig ursäkt att inte infinna sig eller utföra något inom en bestämd tid.

Arbetsgruppen anser således att det bör införas en form av "säkerhetsventil" i samband med sådana situationer. Någon avgränsad definition eller ytterligare exempel på vad begreppet "oskäligt" kan anses innebära anser arbetsgruppen inte är möjlig

att lämna, utan bedömningen av om det kan anses oskäligt bör göras utifrån de samlade förhållandena i det enskilda fallet. En förutsättning är dock att det kan antas att den försäkrade skulle ha gjort en anmälan till Arbetsförmedlingen m.m. om denne inte varit förhindrad att göra en sådan.

Arbetsgruppen bedömer vidare att förslaget som regel bör vara aktuellt att tillämpa då det kan anses oskäligt att en person i samband med övergången från en anställning eller en SGI-skyddad period borde ha anmält sig till Arbetsförmedlingen m.m. för att rätt till ersättning ska föreligga. Den föreslagna regeln kan dock även bli tillämplig t.ex. under tid när en försäkrad omfattas av det generella SGI-skyddet om tre månader enligt 26 kap. 18 § socialförsäkringsbalken (2010:110), förkortad SFB.

Vidare bör gälla, för att rätt till ersättning ska kunna föreligga, att anmälan till Arbetsförmedlingen m.m. ska göras så snart det är möjligt, efter det att det inte längre kan anses oskäligt att göra en sådan anmälan.

Arbetsgruppens förslag innebär ändringar i 26 kap. 22 § samt 28 kap. 5 och 6 §§ SFB. Vidare föreslås nya bestämmelser i en ny paragraf, 27 kap. 11 a §. Följdändringar föreslås även i reglerna om tillfällig föräldrapenning i 13 kap. 36 § och i reglerna om närståendepenning i 47 kap. 15 § SFB. Arbetsgruppen föreslår vidare att ett förtydligande görs om att regleringen i 28 kap. 6 § SFB avser de första 14 dagarna i en sjukperiod.

Ekonomiska konsekvenser

Arbetsgruppen bedömer att förslaget endast mycket marginellt kan komma att påverka utgifterna för sjukpenning m.fl. dag-ersättningar. Det förtydligande som föreslås i 28 kap. 6 § SFB bedöms inte ha några ekonomiska konsekvenser.

Konsekvenser för berörda myndigheter och de allmänna förvaltningsdomstolarna

Arbetsgruppen bedömer att förslaget inte kommer att medföra några ekonomiska konsekvenser för Försäkringskassans eller de allmänna förvaltningsdomstolarnas administration. Det förtydligande som föreslås i 28 kap. 6 § SFB bedöms inte heller medföra några ekonomiska konsekvenser för administrationen.

4 Författningskommentar

4.1 Förslaget till lag om ändring i socialförsäkringsbalken

11 kap.

2 §

I paragrafen anges i vilka former som föräldrapenningsförmåner lämnas. I *punkten 2*, i vilken anges att tillfällig föräldrapenning lämnas i särskilda situationer när någon avstår från förvärvsarbete för att vårda barn, föreslås ett tillägg på så sätt att det nu även anges att denna förmån lämnas när någon avstår från förvärvsarbete i samband med att ett barn har avlidit. Ändringen föranleds av de förslag till nya bestämmelser som lämnas i 13 kap. 31 e och f §§.

10 §

I paragrafen föreslås ett *nytt andra stycke*, av vilket framgår att tillfällig föräldrapenning som lämnas enligt 13 kap. 31 e § – således tillfällig föräldrapenning som lämnas i samband med att ett barn har avlidit – får lämnas till flera föräldrar för samma barn och tid. Den krets av personer som kan bli aktuell när förmånen ska lämnas utgörs av barnets föräldrar och de personer som enligt 11 kap. 4 och 5 §§ socialförsäkringsbalken likställs med en förälder.

12 §

En förälder som uppfyller förutsättningarna för att få tillfällig föräldrapenning i samband med att ett barn har avlidit ska inte

behöva göra en anmälan till Försäkringskassan för att få ersättning. Någon anmälningsplikt föreslås således inte föreligga för denna förmån. Mot denna bakgrund föreslås att en ny mening läggs till i slutet av paragrafen, där detta framgår.

13 kap.

1 §

Mot bakgrund av att det föreslås nya bestämmelser om rätt till tillfällig föräldrapenning i samband med att ett barn har avlidit i 13 kap. 31 e och f §§, föreslås en *ny strecksats* i paragrafen, som innehåller en beskrivning av vilka allmänna bestämmelser som finns i 13 kap.

2 §

I paragrafens *första stycke* föreslås ett tillägg, i vilket anges att rätt till tillfällig föräldrapenning har en försäkrad förälder som avstår från att utföra förvärvsarbete i samband med att ett barn har avlidit.

2 a §

Paragrafen är ny och föreslås till följd av de nya bestämmelserna som föreslås i 13 kap. 36 § 2 om när kalenderdagsberäknad tillfällig föräldrapenning lämnas till en arbetslös försäkrad.

31 e och f §§

Paragraferna är nya. I dessa föreslås bestämmelser om att tillfällig föräldrapenning, under vissa förutsättningar, lämnas till föräldrar som mister ett barn. Föräldrar till ett barn som inte har fyllt 18 år föreslås ha rätt till tillfällig föräldrapenning när de avstår från att utföra förvärvsarbete i samband med att barnet har avlidit. Förmånen, som får lämnas under högst 10 dagar per förälder och barn, lämnas tidigast från och med dagen efter den då barnet har avlidit och senast för den dag som infaller 30 dagar efter den dag då barnet har avlidit.

36 §

I *punkten 2* föreslås en följdändring som föranleds av förslaget till de nya bestämmelserna i 28 kap. 6 § tredje stycket. I paragrafen har lyfts in de bestämmelser som idag gäller enligt 28 kap. 6 § för när sjukpenning kalenderdagsberäknas för en arbetslös försäkrad. Förslaget till ändring innebär också att om det skulle framstå som oskäligt att begära att den försäkrade är anmäld som arbetssökande hos den offentliga arbetsförmedlingen eller att han eller hon ska vara beredd att ta ett erbjudet arbete i en omfattning som svarar mot den bestämda sjukpenninggrundande inkomsten, ska kalenderdagsberäknad tillfällig föräldrapenning ändå kunna lämnas. När det gäller situationer där fråga uppkommer om att lämna tillfällig föräldrapenning med stöd av de bestämmelser som föreslås i 13 kap. 31 e och f §§ till en förälder, som är helt eller delvis arbetslös, i samband med att ett barn har avlidit, bör det, som en utgångspunkt, alltid bedömas som oskäligt att begära av honom eller henne att göra det som i normalfallet gäller för en arbetslös försäkrad.

26 kap.**22 §**

I paragrafen föreslås en ändring i *första stycket* till följd av de bestämmelser som föreslås i 28 kap. 6 § tredje stycket.

27 kap.**11 a §**

Paragrafen är ny och föranleds av förslaget till de nya bestämmelserna i 28 kap. 6 § tredje stycket om när kalenderdagsberäknad sjukpenning lämnas till en arbetslös försäkrad under de första 14 dagarna i en sjukperiod.

28 kap.**5 §**

I paragrafens *första stycke* föreslås ett tillägg i *punkten 1*. Ändringen föranleds av att ett nytt tredje stycke föreslås i 28 kap. 6 §. Bestämmelserna om att sjukpenning ska

arbetstidsberäknas under de första 14 dagarna i en sjukperiod enligt 27 kap. 10 och 11 §§, gäller således inte i de fall som anges i 28 kap. 6 § tredje stycket, då istället sjukpenning ska kalenderdagsberäknas under de första 14 dagarna i en sjukperiod.

6 §

Paragrafens *första stycke* föreslås ändras på så sätt att det nu anges att i förhållande till en arbetslös försäkrad ska sjukpenning alltid kalenderdagsberäknas, om inte annat följer av tredje stycket.

De förutsättningar som idag anges för när kalenderdagsberäknad sjukpenning lämnas till en arbetslös försäkrad föreslås flyttas ned till ett *nytt tredje stycke*. I det nya tredje stycket anges inledningsvis i *första meningen* förutsättningarna för när kalenderdagsberäknad sjukpenning ska kunna lämnas till en arbetslös försäkrad under de första 14 dagarna i en sjukperiod. En förutsättning för att sjukpenning då ska kunna lämnas är att den försäkrade är anmäld som arbetssökande hos den offentliga arbetsförmedlingen samt är beredd att ta ett erbjudet arbete i en omfattning som svarar mot den bestämda sjukpenninggrundande inkomsten. Även för dessa försäkrade gäller naturligtvis de bestämmelser om karensdagar som återfinns i 27 kap. SFB, vilket som regel innebär att sjukpenning inte lämnas för den första dagen i en sjukperiod. Vidare återfinns i *tredje stycket andra meningen* bestämmelser om när undantag får göras från vad som anges i första meningen i stycket. Bestämmelserna anger således under vilka förutsättningar kalenderdagsberäknad sjukpenning får lämnas till en arbetslös försäkrad, trots att han eller hon inte har gjort vad som anges i första meningen i stycket. Om det skulle framstå som oskäligt att begära att den försäkrade är anmäld som arbetssökande hos den offentliga arbetsförmedlingen eller att han eller hon ska vara beredd att ta ett erbjudet arbete i en omfattning som svarar mot den bestämda sjukpenninggrundande inkomsten, får kalenderdagsberäknad sjukpenning således ändå lämnas under de första 14 dagarna i en sjukperiod. Som närmare anges i avsnitt 3 bör rättegångsbalkens (1942:740) regler om laga förfall och den praxis som utvecklats

vara vägledande för när det kan bedömas som oskäligt att begära av en arbetslös försäkrad att uppfylla de villkor som i normalfallet krävs av honom eller henne för att erhålla ersättning.

47 kap.

15 §

I paragrafen föreslås en *ny mening* som föränleds av att nya bestämmelser föreslås i 28 kap. 6 § tredje stycket. Bestämmelserna innebär att när fråga om närståendepenning uppkommer för en försäkrad som är helt eller delvis arbetslös, ska de förutsättningar som anges för att kalenderdagsberäknad sjukpenning ska lämnas till en sådan försäkrad under de första 14 dagarna i en sjukperiod i 28 kap. 6 § tredje stycket, tillämpas för hela den tid som förmånen avser.

4.2 Förslaget till lag om ändring i lagen (2010:000) om ändring i föräldraledighetslagen (1995:584)

8 §

I paragrafens *första stycke 2* föreslås en följdändring som föränleds av förslaget till nya bestämmelser i 13 kap. 31 e och f §§ socialförsäkringsbalken. Förslaget innebär att en arbetstagare ska ha rätt till ledighet under den tid då han eller hon skulle ha haft rätt till tillfällig föräldrapenning i samband med att ett barn har avlidit, om arbetstagaren inte omfattats av bestämmelserna i 37 kap. 3 § socialförsäkringsbalken (vilka reglerar rätten för försäkrade att under vissa förutsättningar förvärvsarbeta med bibehållen sjukersättning).

4.3 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Arbetsgruppens utgångspunkt är att samtliga lagändringar som nu föreslås i socialförsäkringsbalken och föräldraledighetslagen (1995:584) ska träda i kraft den 1 januari 2011. Eftersom socialförsäkringsbalken redan är beslutad och träder i kraft den

1 januari 2011 och vidare regeringen redan har lämnat en proposition (prop. 2009/10:222) till riksdagen med förslag till följdändringar i föräldradighetslagen, som föreslås träda i kraft samma dag, behövs inga uttryckliga ikraftträdandebestämmelser till de lagändringar som föreslås i lagarna. Arbetsgruppen bedömer att det inte finns anledning att föreslå några materiella övergångsbestämmelser till de nu föreslagna lagändringarna.